

Täysistunto

Torstai 13.3.2025 klo 16.00—17.10

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Museovirastosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 4/2025 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 1/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 1/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Edustaja Koponen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.01 **Ari Koponen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valiokunnan puheenjohtajan ollessa estynyt esittelen varapuheenjohtajan ominaisuudessa sivistysvaliokunnan mietinnön 1/2025. Mietintö koskee hallituksen esitystä 4/2025 koskien Museovirastosta annetun lain muuttamista.

Hallituksen esityksen taustalla on kulttuuriesineiden tullialueelle siirtämisestä ja tuonnista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus. Asetuksella pyritään estämään laittomasti vietyjen kulttuuriesineiden tuonti ja varastointi unioniin ja siten estämään näillä tavaroilla käytävä laitton kauppa ja terrorismin rahoittaminen. Suomen sijainti EU:n ulkorajalla korostaa osaltaan täytäntöönpanon merkitystä Suomessa.

Säätelyyn liittyvä tuontilupamenettely koskee yli 250 vuotta vanhojen arkeologisten kaivausten tulosten ja arkeologisten löytöjen sekä historiallisten monumenttien tai arkeologisten jäännösten osien siirtämistä tai tuontia EU-alueelle.

Käsiteltävänä olevan lakiesityksen tarkoituksena on täydentää suoraan sovellettavaa EU-asetusta siten, että kansalliseen Museovirastoa koskevaan lakiin lisätään säännös, jonka mukaan kansallisena tuontilupa-asioita käsittelevänä toimivaltaisena viranomaisena toimii Museovirasto. Sivistysvaliokunnan näkemyksen mukaan ehdotus on perusteltu, koska Museovirasto käsittelee kulttuuriesineiden vientilupia koskevat asiat kulttuuriesineiden maastaviennin rajoittamisesta annetun lain nojalla ja sillä on jo nykyisessä tehtävässään tarvittavaa kulttuuriperinnön asiantuntemusta.

Puhemies! Sivistysvaliokunta teki asiasta yksimielisen mietinnön ja puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana. Ehdotuksella ei ole arvioitu olevan olennaisia vaikutuksia valtiontalouteen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

17.03 **Pauli Kiuru kok:** Arvoisa puhemies! Kiitos varapuheenjohtaja Koposelle valiokunnan mietinnön esittelystä. — Mietintöhän oli yksimielinen, ja itse asiassa hyvinkin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 22/2025 vp

ajankohtainen. Torjutaan kulttuuriesineiden laittomaan kauppaan liittyvää rahanpesua ja terrorismin rahoittamista. Tämä on hyvä tavoite. Taustalla on EU-parlamentin ja neuvoston asetus. Taustalla on myös se tilanne, mitä Ukrainassa tällä hetkellä tapahtuu. Kuten tiedämme, Venäjä on järjestelmällisesti tuhonnut ja ryöstänyt kulttuurikohteita, museoita, kirjastoja ja jäännöksiä, mitä Ukrainassa valloitetuilla alueilla on.

Kuten Koponen tuossa mainitsi, Museovirasto pitää esitystä perusteltuna ja kannatettavana ja virasto ei tarvitse tähän lisäresursseja — näin he itse lausunnossaan sanovat.

Viraston nimeäminen tuontilupaviranomaiseksi vahvistaa Suomen sitoutumista kulttuuriperinnön suojeluun ja kansainväliseen yhteistyöhön laitonta kauppaa vastaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.04 Juha Hänninen kok: Arvoisa herra puhemies! Museoviraston tehtävänä on suojella ja vaalia kansallista kulttuuriperintöämme, ja tämän lakimuutoksen myötä se saa entistä tärkeämmän roolin kansainvälisesti merkittävässä työssä. Hallituksen esitys Museovirastosta annetun lain muuttamisesta vahvistaa Suomen asemaa laittoman kulttuuriesineiden kaupan torjunnassa ja antaa Museovirastolle toimivallan myöntää kulttuuriesineiden tuontilupia EU-asetuksen mukaisesti. Laittoman kulttuuriesineiden kaupan torjunta on tärkeää, sillä sen kautta voidaan estää paitsi kulttuuriperinnön hävittäminen myös rikollisuuden, jopa terrorismin, rahoitus. Suomen erityisasema EU:n ulkorajavaltiona korostaa vastuullista työtä, ja Museoviraston asiantuntemus kulttuuriperinnön suojelussa tekee siitä luontevan toimijan tuontilupien käsittelyssä.

Arvoisa puhemies! Tuontilupamenettelyn avulla varmistetaan, että EU-alueelle ei päädy laittomasti vietyjä kulttuuriesineitä. Uuden sääntelyn myötä Suomi pystyy entistä paremmin valvomaan, että kulttuuriesineet ovat peräisin laillisista lähteistä ja että ne eivät päädy laittoman kaupan kohteeksi. Tämä on erityisen tärkeää, sillä historialliset esineet eivät ole vain taide-esineitä. Ne ovat osa kansallista ja kansakuntien identiteettiä ja historiaa, ja niiden väärinkäyttö rapauttaa kulttuuriperintöä maailmanlaajuisesti.

Tämä lakimuutos antaa Museovirastolle tarvittavat työkalut toimia tehokkaasti ja varmistaa, että Suomi täyttää kansainväliset velvoitteet. On tärkeää, että meillä on riittävät resurssit ja asiantuntemus tämän vastuun hoitamiseksi, ja Museovirasto on osoittanut olevansa tehtävään hyvin valmistautunut.

Arvoisa puhemies! Kannatan hallituksen esitystä ja pidän tärkeänä, että Suomi jatkaa työtä kulttuuriperinnön suojelemiseksi ja laittoman kaupan torjumiseksi. Tämä on investointi historiaan, identiteettiin ja kansainväliseen vastuunkantoon. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

17.07 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Nyt kun ollaan tässä ensimmäisessä käsittelyssä, niin haluan kiittää tietysti sivistysvaliokuntaa ja kiittää sivistysvaliokunnan taitavaksi tunnettua varapuheenjohtajaa, edustaja Koposta, tämän mietinnön esittelystä. — Myös edustajat Kiuru ja Hänninen puhuivat hyvin tästä kulttuuriesineiden merkityksestä kulttuuriperinnön vaalimiselle, ja on todella tärkeää, että Suomi nyt tällä lainsäädännöllä toimeenpanee tämän EU-asetuksen, jolla tällaisten laittomasti hankittujen kulttuuriesineiden maailmanlaajuisesta kauppaa sitten osaltamme suitsitaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 22/2025 vp

Tämä laittomasti hankittujen kulttuuriesineiden kauppahan on laaja globaali ongelma, ja sillä rahoitetaan terrorismia ja sitä käytetään rahanpesun välineenä, ja siinä mielessä on tärkeää, että tämä lainsäädäntö on kunnossa erityisesti Suomessa, joka on tietysti EU:n raja-valtio, ja ennen kaikkea olemme Venäjään rajoittuva maa. Tällä hetkellä tietysti Venäjän aggressiivisesta ulkopoliitikasta ja heidän laittomasta hyökkäyssodastaan johtuen raja on suljettu, mutta toivottavasti jossain vaiheessa rauha Eurooppaan palaa, Venäjä maksaa asianmukaiset sotakorvaukset Ukrainalle ja Venäjältä myös sitten sotarikoksiin syyllistyneet toimitetaan kansainvälisen oikeuden eteen, ja Venäjä lopettaa myös vihamielisen toimintansa Suomea vastaan, minkä jälkeen voidaan ajatella, että raja voidaan avata jälleen ja kaupankäynti voi palautua. Siinä vaiheessa on tärkeää, että tämänkaltainen lainsäädäntö on myös Suomessa kunnossa, niin että tätä EU-asetusta voidaan meillä tehokkaasti toimeenpanna, ja tosiaan sitten Museovirasto tässä on tämä toimivaltainen viranomainen, joka toimii.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koponen, olkaa hyvä.

17.09 **Ari Koponen ps:** Arvoisa puhemies! Kiitos suuren valiokunnan puheenjohtaja Autolle näistä kauniista sanoista. — Jatkossa siis Museovirasto toimii kansallisena tuontilupa-asioita käsittelevänä viranomaisena, siinä tapauksessa, että menettely koskee esimerkiksi historiallisia monumentteja tai arkeologisia löytöjä. Näiltä osin on loogista, että Museovirasto toimii tässä viranomaisena, koska sieltä löytyy se osaaminen, jota näissä asioissa tarvitaan.

Puhemies! Tällä pyritään ennen kaikkea puuttumaan siihen, ettei meille tule Suomeen tai muualle Eurooppaan varastettuja kulttuuriesineitä, joilla voitaisiin rahoittaa laitonta toimintaa, esimerkiksi terrorismia. Tätähän me emme halua, joten esitystä on helppo kannattaa.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 4/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.